

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Series Romanorum Pontificum Cum Reflexionibus
Historicis**

Kolb, Gregor

Augustæ Vindelicorum, 1727

VD18 14497719

Seculum decimum quartum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70934](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70934)

Seculum decimum quartum.

**CXCIII. Benedictus X, Tarvisinus
Venetus.**

BENEDICTUM IX. dicunt hunc illi, qui plures hujus nominis Pontifices non invenerunt, duobus ejusdem nomenclaturæ Pseudo-Pontificibus, vel etiam uni hujus nominis Pontifici nec locum nec numerum inter Pontifices concedentes. Pastoris is filius in juventute Venetiis à parvulorum instructione victum tenuem pædagogus quæsit; indè verò in D. Dominici Ordine alumnus, ac temporis successu summis quibusvis muniis summa cum laude perfunctus, totius Ecclesiæ Pastor probatus fuit: Bonifacii enim VIII. rigorem moderatâ Clementiâ emendaturus Albertum Imperatorem novis privilegiis honoravit; Philippum Galiliæ, Fridericum Siciliae, Ericum Daniae Reges, cum duobus Cardinalibus de Columna Ecclesiæ Communione ex parte restituit. Simile beneficium Orientis Imperio impertiens, idque Romanæ conciliaturus Ecclesiæ, litteras ad Servia Regem Orofium, aliòsque ad hanc rem viros idoneos dedit. Clericos etiam cum Monachis de Sacramentorum Administratione litigantes ita composuit, ut Episcopis ac Parochis de suo splendore ac jure nihil adimeret, Monachos tamen etiam non nimium premeret, bilancem æquam inter utrosque constanter tenendam ratus. Dum verò laudatissimis hisce operibus institit Benedictus, vitæ longioris telam in Pontificatu tam bene cœptam teste Ciaconio intercidit porrecto veneno juvenis, qui, ut fama fuit, ab invidis Præsulibus subornatus rusticana veste, ut fructus venenatos porrigeret, nequitiam suam tegebat. Veste simili ob causam longè dissimillimam delectatus est summopere Benedictus; matrem enim non nisi vili ac rusticano habitu indutam suum in conspectum admisit, ignobilium haud oblitus natalium, plurimis tantum facinus mirantibus, paucis imitantibus. Sedit m, 8.

CXCIV. Cle-

CXCIV. Clemens V. Aquitanus Gallus.

ANNUS numerabatur à nato Servatore millesimus trecentefimus quintus, cum Româ Avenionem in Galliam transiit Ecclesiæ summa potestas, vi ac fraudibus omni jure ac æquitate potentioribus, atque per annos septuaginta & amplius triumphantibus. Novem mensibus in loco Electionis hæserunt Ecclesiæ Præsules Pontificii Electores, donec tandem summi momenti res trium Episcoporum arbitrio commissa, & Regi Galliæ Philippo per eosdem clanculum prodita miserimum sortita est eventum. Raymundus Burdegalensis Archiepiscopus transmigrationi huic vel ansam vel causam præcipuam dedit, cujus ingenium superbiâ elatum probè perspiciens Philippus Rex ipsi proposuit varia gravissimi momenti capita servanda, si in Pontificem eligi ambiret. Eorum caput erat.

- I. *Ut Raymundus in Pontificem electus Philippum Regem anathematis vinculo solutum agnosceret.*
- II. *Ut simile beneficium etiam suis subditis secum interdictò nominatis exhiberet.*
- III. *Ut Regi Philippo quinque annorum decimas non negaret.*
- IV. *Ut gesta & acta Bonifacii VIII. irritaret.*
- V. *Ut duos Cardinales de Columna priori dignitati ac honori penitus restitueret.*
- VI. *Ultimum reservavit sibi Rex suo tempore primùm Pontifici aperiendum.*

Omnia hæc se observaturum juramentò promisit Regi Raymundus; juramentum addidit etiam Philippus, quo suam operam & fidem regiam Raymundo promittebat. Hic igitur Pontifex electus ac coronatus fuit præsentibus Galliæ, Angliæ, & Aragoniæ Regibus, aliisque summæ nobilitatis viris Lugduni passim omnibus gaudio exultantibus. Verùm hanc novam & inusitatam in Gallia lætitiâ plurimùm turbavit collapsus paries, qui Clementem novum Pontificem suo de equo dejecit, coronâ Pontificiâ procul excussâ. Inter alios eximii nominis viros desiderabatur Dux Minoris Britanniæ; Carolus verò frater Regis periculosum vulnus acceperat,

perat. Evenit paulò post, ut inter famulos Pontificis & Cardinalium grave certamen ortum fuerit, in quo ipsius Clementis frater vitam amisit. Infaustum omen hoc facillè notârunt inter omnes illi maximè, qui materiam præbebant. Cæterùm confirmatus Pontifex Raymundus ut Philippo Regi quadantenus satisfaceret, Cardinales de Columna pristinæ dignitati continuò restituit; Bonifacium verò Pontificem ut condemnaret, aut ejusdem acta irritaret, aut eundem hæreseos reum accusaret, nulla ratione adigi poterat, etsi se id facturum juramentò promississet. Eo tempore Albertus Austriacus à conjuratis hostibus propè Königsfeldā occisus fuerat; Philippus igitur Rex Galliæ Imperii habenas summo desiderio ambivit, cujus vim ac fraudes ut eluderet tandem Clemens V. continuò litteras ad Imperii Electores clam dedit eosdem seriò commonens, ut absque mora Imperio Imperatorem novum præficerent. Adhæc Templariorum Ordinem tria maximè ob vitia in Concilio Viennensi accusatum ac condemnatum abrogari curavit, quorum Præses Mola cum iudicibus præsens aesset, ad Dei Supremi Judicis tribunal appellâsse, simulque Clementem atque Philippum citâsse dicitur. Et ecce! uterque comparuit, eodem ferè anno uterque mortuus, Clemens quidem 1314, Sed. 8.

CXCV. Joannes XX, dictus XXII, Cadurcensis Gallus.

PATRE futore natus, post exhibitos in Gallia aliisque regnis ac provinciis virtutum ac doctrinæ eximios profectus, Portuentis Episcopus fuit lectus ad supremum dignitatis gradum denique ascensus, Clemente V. defuncto ob Cardinalium pertinacissimas dissensiones Sacra Sedes per annos duos & menses tres viduata lugebat, cui malo remedium tandem statuendum ratus Philippus Galliæ Rex, Electores Pontificios dolò haudquaquam noxiò congregatos arctâ custodiâ cinxit, ante electum novum Pontificem haud dimittendos. Electus itaque Avenione in Romanum Antistitem Joannes XX. Divis Ecclesiæ Confessoribus associavit D. Thomam Aquinatem; in Divorum Episcoporum verò numerum adscripsit D. Thomam alterum Herfordiensem in Anglia quondam Episcopum. Ordinem etiam Equitum Christi in Lusitania confirmavit; PP. Carmelitarum verò studiis motus, quin jubente ipsa Virginum ac Dominarum Maxima Scapularis, ut vocant, religiosum usum commendavit, & demum
Clemen-

Clementis V. Constitutiones cum suis Extra-vagantibus legibus Juris Corpori inferuit. De Imperii sceptro tunc temporis summis certabant viribus Fridericus Pulcher Austriae Archidux & Ludovicus Princeps Bavarus, quorum hic tandem victor Joannis Pontificis hostis capitalissimus est factus; Italiam enim jam Cæsar cum exercitu petiit Gibellinorum furoribus adversus Romanam Sedem, aut veriùs hunc Pontificem jam accensis oleum daturus. Ab aris proin remotus Cæsar Pontificem ipsum judicare, & reum mortis pronuntiare non erubuit. Tres authores aut adjuutores potissimi fuere, Jandunus nempe Perusianus, Marsilius Paduanus, & Wilhelmus Okamus, qui ore & calamo contra Romanam Sedem inflammabant Imperatorem adeò, ut condemnati Pontificis in locum substituerit Petrum Corvaram ex FF. Minorum Ordine Sacerdotem, Nicolaum V. dictum, qui tamen post annos geminos errorem suum bis terque publicè confessus fuit; projiciens demum etiam sese ante Pontificis pedes, filii prodigi verba identidem repetiit: *Pater, peccavi in cælum & coram te &c.* Sublato hoc schismate turbas in Ecclesia maximè Gallicana suscitabant Gerardus Cottus & alii hæretici, qui ex D. Justino, D. Irenæo, & Tertulliano, sese demonstrasse gloriabantur; *ante carnis resurrectionem in cælo Beatis perfectam DEI visionem haudquaquam concedi.* Hanc pravam sententiam dum non continuo condemnavit Joannes, mox inter hæreticos à Ludovico Imperatore, aut veriùs ab hujus adulatoribus est palàm numeratus; qui tamen Pontifex in vita & morte fuerat abundè testatus, se in rebus omnibus cum Ecclesia Catholica constanter sensisse; cui Ecclesiae incrementum etiam in Oriente maximum additurus collegit per annos Sedis 18, decies septies aureorum centena millia, quibus ipse Successori relicto coeli thesauros majores adeptus est an. 1334.

CXCVI. Benedictus XI. dictus XII. Tolosanus.

IACOBUS Furnerius primò vocatus, fabri, aut, ut aliis placet, molitoris filius, morum, doctrinæ, ac virtutum splendore instar clarissimi syderis inter Patres Cistercienses fulsit. Præ reliquis virtutibus eminebat summa ejusdem animi demissio, qua se pigrum animal dicere consueverat. Unde etiam Cardinales uni Furnerio Pontifici eligendo

R. P. Kolb Series Pont. Pars III.

Kk

gendo

gendo intentos interrogavit, *num asinum in Ecclesie Caput electuri forent?* electus tamen vel ob hoc etiam Supremus Antistes Ludovicum Imperatorem Ecclesie conciliare summò studio laboravit, cui tamen studio majoribus obstiterè viribus Reges Gallie, Siciliae, Hungariae, Bohemiae atque Poloniae cum multis in Germania viris Principibus: quin & ipse Ludovicus pessimorum Consiliariorum suorum artibus retractus alteram anathematis sententiam in se provocavit: vice enim altera dum Pontifex Caesaris amicus esse peroptavit, Caesar Spirae in Electorum Imperii conventu propositis contra Joannem XXII, dictum & Benedictum XII, querelis gravissimis statuit & velut ex tripode loqui intendit: *Romanorum Imperatorem nemini subesse, omnibus praesse, eidem proin competere potestatem eligendi Romanum Pontificem.* Romam Pontifex relicta Avenione repetere serió proponere sibi equidem; verum Cardinalium quorundam & multorum in Gallia virorum potentissimorum consiliis permotus novum palatium sibi suisque Successoribus Avenione extruxit in Italia rebus turbatissimis: Romae tamen licet absens ne deesset paratis auxiliis, praeter alia basilicae Vaticanae tectum refici curavit, missis eum in finem quinquaginta aureorum milibus, Templum complura praeter Academiam Veronensem datis stipendiis largissimis erexit; privilegiis verò illustravit Heidelbergense Gymnasium à Ruperto Electore Palatino nuper erectum. Etsi itaque in omnes foret liberalissimus, nullis tamen precibus eò permoveri potuit, ut sanguinis cognatione sibi junctis quicquam temporalis boni concederet, respondere solitus: *Romanum Pontificem consanguineos non habere. Item: si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero.* Et sanè absque omni graviore macula Benedictum hunc vitam duxisse & finiisse, testati sunt praeter multos testes non pauca miracula. Sed, an. 7. mortuus 1342.

CXCVII. Clemens VI. Lemovicensis Gallus.

IN monasterio D. Benedicti *ad Casam DEI dicto* quondam Prior, ut vocant, ex Priore Abbas Fiscanensis, ex Abbate Episcopus Arelatenfis, & mox Senonensis Archiepiscopus, ac demum SS. Nerei & Achillei Cardinalis, vir teste Petrarcha sui temporis litteratissimus Philosophus & Theologus praestantissimus facile omnes superabat memoriae
capa-

capacitate, quam gravi ac periculoso corporis lapsu ac capitis impulsu impetrasse est creditus. Pontifex Avenione promulgatus Carolum IV. Regis Bohemorum filium Romanorum Imperatorem eligi curavit, ut tandem Imperii solio excluderet penitus Ludovicum Bavarum, qui Aquisgrani frustra cum exercitu adventum Caroli præstolabatur, ut futuram Cæsaris electionem impediret: hanc itaque etiam ob causam tertium anathemate proscriptus in morte salutaris poenitentiae, ut referunt multi, plenissimam tandem quievit. Ea ætate inter sese mutuò odio dissidebant Philippus Gallorum & Eduardus Anglorum Reges, quos inter amicitiam conciliare incassum laboravit Clemens; ab iis enim prælium tam grave commissum fuit, ut cæsis 20000. Gallorum ipse Rex Philippus vulneratus, ejus verò frater occisus, nec minùs trucidatus fuerit Joannes Bohemorum Rex, Rege Romanorum Carolo tribus vulneribus sauciato, Neapolitanum tunc quoque regnum turbabatur plurimum; Joanna enim Regina, ut se liberaret suspicione mortis, Andream Regio conjugii, fratri Hungarorum Regis illata, ad Pontificem confugit, cui etiam Avenionem tunc vendidit, pecuniis ibidem acceptis exercitum conscriptura, ut regnum sibi ademptum recuperaret. Italia non minùs vexabatur furiis Colæ facinorosi & ex infima plebe hominis, qui partim audaciã, partim oris facundiã tantum autoritatis in Romanos cives sibi conciliavit, ut septem coronis ornatus Pontificem ac Romanorum Imperatorem Romam vocare ad dicendam causam coram se iudice non erubuerit. Pontifex tunc agebat in Gallia, cujus Regibus sub specie utraque more Sacerdotum sacram Synaxim sumendi copiam fecisse scribitur. Jubilæum quoque licet absens instituit Romæ anno quinquagesimo ab eo tempore instituendum deinceps. Egit plurima alia prorsus insignia, inter quæ & istud fuit, quòd D. Ivo nem Jurisperitorum decus & D. Elzearium quondam in Provincia Gallia Comitum adscripserit Beatorum numero, ad quos, ut piè credimus, ascendit & ipse an. 1352. Sed. 10.

CXCVIII. Innocentius VI. Gallus, Lemovicensis.

OMNIBUS prodesse, nemini obesse percupidus Innocentii sibi nomen adoptavit, cui ex Cardinale & Episcopo Ostiensi in Pontificem electo

Kk 2

quatuor

quatuor conditiones servandas præscribebant Electores sacri, quas tamen ipse Pontifex facile elusit, utpote in extremum Ecclesiæ præjudicium postulatas veriùs, quàm petitas. Bella inter Christianos Principes sublata, ex Occidente in Orientem transferri cupiebat maximè; bellum tamen inter Joannem Gallorum, & Eduardum Anglorum Regem fervebat identidem magis; Joannes enim cum filio Philippo Audace vicus ac captus, toto triennio in custodia Anglica detentus hæsit; donec tandem Aquitaniâ Gallorum ditioni per transactionis fœdus subjectâ Rex ad sua rediit regna, suis à Gallis divinis propemodum honoribus receptus. Ecclesiæ bona tunc in Italia passim rapuerant complures prædones potentissimi, contra quos Ægidius Alburnuzius Cardinalis Hispanus, partim suorum facinorum egregiorum famâ, partim armorum ac militum tractandorum peritiâ, brevi tempore omnia restituit Ecclesiæ. Is loco Pontificis Romæ Imperii diademate exornavit Carolum IV. solertissimum in reparandis Ecclesiæ damnis Imperatorem. Interea Innocentius summò studiò laboravit, Romanam aulam pravis moribus purgare, trahens exemplò suò minores se Ecclesiæ Prælatos ad imitationem, quos brevi, sed efficaci methodo consuevit alloqui: *suam & Ecclesiasticorum omnium vitam cæteris exemplo esse debere ad imitationem Salvatoris nostri, cujus tota vita ad institutionem humani generis respexisset.* Dum ad scelerum destructionem adeò incubuit Innocentius, haud oblitus est ædificiorum tum sacrorum tum profanorum. Verùm dum Avenionem novis cingere mœnibus paravit & munimentis, ipse inclusus fuit sepulchro haud decempedali an. 1362. Sed. 9.

CXCIX. Urbanus V. Belloquardensis Gallus.

DUM ex ipso Cardinalium Collegio nec universis nec multis unus placuit, nemini displicuit in Pontificem eligere VVilhelmum Grimardum in D. Benedicti Cœnobiis primùm ad D. Germanum, indè verò ad D. Victorem in Gallia Abbatem à sui ævi Scriptoribus rarâ laudum encomiis exornatum. Vix summo in munere confirmatus fuit, in Asiam usque sua extendit desideria, Palæstinæ opem & auxilium potentissimum exoptans, quod tamen negârunt Imperii Principes bellis in Europa continuis fatigati; ex quorum numero amicitia vinculo conjunxit

junxit Carolum IV. Imperatorem, & Ludovicum Hungariæ Regem Caroli generum. Casimirum item Poloniæ & Valdemarum Daniæ Reges Ludovico Hungaro adherentes. In Italia Bernabovem Vice-Comitem Ecclesiæ hostem pertinacissimum, bis Ecclesiæ communionem privatum, armis denique victum, ipsum sibi & Ecclesiæ reddidit. Beguardorum deinde hæresin in Concilio Lugdunensi jam damnatam penitus eradicare contendit. Religiosarum non minùs quarundam familiarum corruptos mores detestatus, sumptuosa convivia, præsertim Novitiis vota religiosa profitentibus onerosa vetuit. Antistites etiam ab Ecclesiis suis sine gravi causa absentes sui officii seriò & severè commonuit. Bononiense adhuc Gymnasium, longis bellorum turbis quassatum, suo vigori restituit; Cassinense verò Cœnobium à Joanne XX. in sedem Episcopalem provecum, pristinae Abbatia statui restituit. Multa alia tum in Italia, tum in Gallia, extructis novis ædificiis exornavit & ordinavit. His laudatissimis facinoribus motus Petrarcha, aliique viri consiliis clarissimi Urbano Pontifici suaserunt, ut relicta tantisper Galliâ Romam minimùm inviseret, rebus per Summorum Pontificum absentiam collapsis consulturus; quorum monitis ac multiplicatis precibus persuasus in Italiam, & denique Romam ubi pervenit, à Romanis Senatoribus demissimè exceptus fuit, offerentibus iisdem urbis claves debita Romano Pontifici subjectionis testes. Vidit tum Roma tria, eaque Suprema toto facilè in orbe capita, Pontificem nimirum, Imperatoresque duos Occidentis Carolum IV. Orientis verò Joannem Palæologum. In unam igitur convenère denuo Romana & Græca Ecclesia; adoratus fuit ab utraque simul *Divinissimus Spiritus à Patre & Filio procedens*. Agnitus est Romanus Episcopus Græcorum etiam Pontifex Supremus. Christi Servatoris nostri Corpus sub specie panis tam fermentati, quam non fermentati, contineri crediderunt omnes additò proposito, quo præsentem & futuram fidem firmarunt. His maximè arduis rebus partim præmisit, partim subjunxit negotia Ecclesiæ summè proficua: tot itaque gestis clarissimus Galliam suam Gallus Urbanus repetiit. In via obviam sibi habuit D. Brigittam, ex cujus ore haud vano intellexit, mortem sibi brevi obventuram, si in Galliam cœptum reditum luberet continuare. Vatem fuisse hanc Virginem quavis Sibyllâ illustriorem eventus comprobavit; tertio enim post adventum suum in Galliam mense mortem sibi non modò obviam, sed præsentissimam habuit an. 1370. Sed. 8.

CC. Gregorius XI. Lemovicensis, Gallus.

PETRUS Rogerius illustrissimo Comitum Belfortiorum genere natus, Clementis VI. ex sorore Joanna Rogeria nepos quadragesimum ætatis annum agebat, dum festivo trium DD. Magorum die consecratus est Pontifex tanto honori reluctatus diutissimè. Cardinalium numerum cum ad ingentem paucitatem redactum cerneret, viginti tribus auxit & exornavit altimator meritorum æquissimus, non personarum acceptor; inter eosdem tamen Petrum de Luna dictum vates commonuisse scribitur, attenderet sibi, ne Luna ipsius eclipsin Ecclesiæ tristem pateretur. Quam eclipsin sanè tristem fuisse commonstravit schisma inter Bonifacium IX. & Petrum de Luna à Gallis excitatum. Ut Orienti periclitanti succurrerent Occidentis Reges, pacem Gallos inter & Anglos missis Legatis procuravit; per Legatos alios Joannem Palæologum in unione Ecclesiæ confirmavit. Ut verò virorum maximè Ecclesiasticorum mores emendaret, totius Christiani orbis Patriarchis, Archiepiscopis & Episcopis mandata dedit, ut Concilia provincialia congregarent. Episcoporum etiam ab Ecclesiis suis absentiam majori rigore prohibiturus Galliæ quempiam rogavit Episcopum, an non sibi vitio verteret tam longam sua ab Ecclesia Diocesana absentiam? Reposuit mox Summo inferior Episcopus; an non & ipse Romanus Pontifex vitio summo sibi verteret tam longam Pontificum à Romana Sede absentiam? his verbis velut mutuis telis vulneratus uterque sapuit. Pontifici proin huic plurimùm obstricta est Italia, quin universa Ecclesia; etsi enim Gallus foret, Galliam tamen præter vivum adhuc genitorem, fratrem geminum, & alia multa in patria jucundissima reliquit, Rege & universo Gallorum regno resistente minimè retractus, ut Romæ supremum Ecclesiæ Caput more Majorum sedere rursus occiperet, Catharina Senensis Virgo Divino Numine illustrata hunc in Italiam Pontificis reditum litteris multùm urgebat, Petrarcha verò Doctor eximius Gallorum argumenta, pro Sede Avenione continuanda in lucem edita, argumentis fortioribus continuò confutabat. Dum tamen Romæ commoratus fuit Gregorius, partim exortis inter Romanos tumultibus, partim Cardinalibus aliorumque Galliæ additissimorum hominum pravis consiliis

filiis mutatus est adeò, ut patriam suam repetere vix non statuerit animo firmissimè. Verùm repentè obicem posuit mors amica Italis, Gallis inimica, Gregorio autem inter sacrum & saxum hærenti amicissima: post mortem enim etiam ab inimicis maximi est habitus, quos frequentissimos habuit ejus sepulchrum Romæ gloriosum. an. 1378. Sed. 7. mort.

CCI. Urbanus VI. Neapolitanus.

QUINDECIM Romæ Cardinales debebant hoc tempore, undecim Galli, quatuor Itali; hi cum Romanis aliisque suis maximè popularibus Gallorum in Gallos nimiam affectus propensionem veriti, natione Romanum, aut certè Italum eligi cupiebant in Romanum Pontificem, bonum universi sic postulare asserentes. Galli itaque Romanorum tumultum veriti Urbanum VI. elegerunt Bartholomæum Brignanum dictum, Episcopum quondam Barensem, qui cum electus Pontifex eorum temporum vitia tollere, & inprimis Purpuratorum mores emendare pro viribus laboraret, hi tertio post electionem Pontificis mense Anagninam, & inde Fundos digressi sunt operâ Joannæ Reginae Siculae freti, quæ à Carolo Durazzo Hungarorum Duce penè in eodem loco occisa dicitur, in quo conjux regius Andreas ab eadem occisus, aut occisum fuisse rumor fuit. Interea Robertus Gebennensis Cardinalis à collectis Avenione Cardinalibus Pseudo-Pontifex electus est ibidem sedem suam habiturus, cui Balbus ejus temporis Jurisconsultus famosissimus & Catharina Senensis, nec non Catharina altera D. Brigittæ filia, imò tota Italia, Germaniæque cum vicinis regnis vehementer obstiterè, favente tamen Clementi VII. (sic nominari volebat) tota Gallia aliisque regnis & provinciis. Inter multa præter electionem Pontificis Urbani meru, ut aiebant, extortam displicebat congregatis Avenione Cardinalibus in eodem maximè, quòd intra breve temporis spatium quinquaginta numero viros Ecclesiasticos sacrâ purpurâ ornasset, & ex his Gallicarum partium sex amicos Urbani hostes occidi Genuæ aut permisisset, aut turpius mandasset; alios item Gallorum defensores Cardinalitia dignitate privasset. Placuit tamen plerisque in Urbano, quòd festum Magnæ Virginis, cui à Visitatione nomen est, toti Ecclesiæ celebrandum promulgârit, Jubilæi verò solennia ad annum 33. restrinxerit memorannorum illorum, quos in humana carne Deus Homo in terris transegit. Hæc agens datò venenò

occu

occubuisse fertur, à quo tamen sumendo, futuri præscia, D. Catharina Senens. Pontificem monitis absterruisse memoriæ proditum est. Mortem hanc plurimis gratam magis, quàm vitam longiorem fuisse testata sunt funebria paucorū lacrymis aut luctibus honorata aut notata a. 1389. Sed. 11.

CCII. Bonifacius IX. Neapolitanus.

PETRUS antea vocatus, nobili Tomacellorum profapiâ oriundus, ab Ælgidio Cardinale Viterbiensi hunc in modum fuit laudatus: *Bonifacius nonus omnium, qui unquam fuerunt Pontificum, ut maximè juvenis, ita & maximè integer, maturus, & gravis. Agebat is ætatis annum circiter trigesimum, quem homines in ætatis flore tantâ sapientiâ, virtute, moderatione præditum, non ut hominem suspiciebant, sed ut Numinis effigiem prædicabant, colebant, admirabantur.* Talem tamen tantumque Pontificem Banderiffi, seu regionum urbis præfecti seditionum novarum Romæ auctores morti daturi fuissent, nisi Ladislaus Apuliæ Rex Romæ tunc commoratus, correptis armis ab injuriis Bonifacium defendisset, qui tutiora secutus Româ Perusium, deinde Assisium, ac paulò post Spoletum, rursusque Assisium se contulit. Pacatis tandem rebus, fructus primi anni de collatis in Ecclesia beneficiis sibi tradi præcepit, ut Turcis atque Tartaris aliisque Christianæ Reipublicæ hostibus ritè occurreretur. Quanti proin Ecclesiæ majus incrementum & pacem æstimaverit, ex eo ostendit etiam, quòd renuntiare Pontificatui suo quamprimùm seriò decreverit, si tamen etiam Clemens Pseudo-Pontifex suo qualicumque jure cederet. Haud cedere volentem Superum, ut reor, beneficiò opportunè vita destituit; in Ecclesia tamen turbas mors nequaquam abstulit; renitente enim ipso Galliæ Rege, Cardinales Galli Avenione collecti Petrum de Luna Aragonem Benedictum XIII, appellatum, novum adversarium opposuerunt Bonifacio. Petrus hic cum D. Vincentio Ferrerio sibi familiarissimo persæpè detestatus fuisse fertur longissimum ejus temporis schisma; verùm post adulterinam sui electionem nimium pertinaciter amavit obcæcatus honore proprio, quem in Clemente VII, facile despexit. Atque adeò cum hoc alteroque æmulo suo certavit Bonifacius annis 14. mens. 11, intra quos Divorum Catalogo addidit D. Brigittam Sueciæ Viduam. Hujus Pontificis mentionem honorificam faciunt *Annales Bavarici & Palatini, cujus Ducem & Imperatorem Rupertum contra*

Vice-

Vice-Comites in Italiam cum suis copiis vocavit, quas tamen Galeacius inter Mediolani Vice-Comites Princeps dolis potius, quam armis vicit post reportatam victoriam inglorius magis, quam gloriosus. Exercitum etiam ritè instructum misit Bonifacius contra Bajazethem Turcarum Imperatorem, quem Tamerlanes Tartarorum Dux, à Manuele Palæologo Constantinopolis Imperatore in suppetias vocatus, opportunè vicit ac cepit, captivumque ferreae caveae inclusit, plaudente ad tantæ rei spectaculum orbe Christiano universo circa an. 1404.

Reflexiones Historicae supra Seculum XIV.

QUERELAS à variis Scriptoribus in Romanos hujus Seculi Pontifices confictas, vel certè solidò fundamentò destitutas ne obiter inspicias velim, amice Lector, ut ponderatis dein responsis, quod æquum fuerit, noveris judicare, & ferre sententiam virò dignam.

- I. Clemens V, ut absolveret Venetos excommunicationis nodò constrictos, Franciscus Dandalus Legatus genibus adrepere ad Pontificem, & canis instar sub mensa stertere Avenione cogebatur.
- II. Nicolaus V, suòmet se suffragiò elegit. Idem an. 1333, ob unionem inter Latinam ac Græcam Ecclesiam stabiliendam Legatos Constantinopolim misit: verùm Episcopi Græci Nicolao rescripserunt in hunc modum: *superbiam tuam tolerare non possumus; avaritiam tuam explere non valemus; diabolus tecum, quia Dominus nobiscum.*
- III. Benedictus XII, præter admissos alios notabiles defectus Francisco Petrarchæ obtulit Cardinalitiam dignitatem, ut ab eodem impetraret sororem mira pulchritudine præditam &c. De hoc eodem Pontifice reliquerunt hoc dytichon famosum, aut infame potius:

Hic situs est Nero, laicis mors, vipera Clero:

Devius à vero, cupa repleta mero.

- IV. VVicleffus, Pontificum Romanorum hostis æquissimus & doctissimus, suâ exquisitissimâ potissimùm doctrinâ dedit initium reformationi, à Joanne Huls & Martino Luthero &c, pleniùs institutæ. Ita Hübner & alii,

Responsio I. ad I.

ETSI excusserim Historicos bene multos, qui Clementis V. gesta typis mandârunt, præter Hübnerum tamen deprehendi nullum, qui affereret, Franciscum Dandalum, aut alium à Venetis missum Legatum genibus adrepfisse ad Clementem Pontificem, & canis instar sub mensa latitasse, ut anathematis vinculo solverentur cives Veneti. Fac vel istamen Hübnerianam fabulam transiisse in Historiam; an idcirco, omiſſis rebus memoratu longè dignioribus, hoc unum non gravis momenti facinus in libro Historico locum occupet? Severiores hercle pœnas, ut superius memoratum est, de Magnatibus, imò Regibus, anathematis sententiâ proscriptis exigebant in Lege Veteri, & in antiquissima Ecclesia Romani Pontifices aut Episcopi, quos tamen ob hoc nemo facile vituperavit, nisi cum locis Hübnerus vituperiò ipse longè dignissimus, si tamen emendationi sponderet locum.

Responsio II. ad II.

SI didicisses, Hübner, discrimen ponere legitimos inter & Pseudo-Pontifices, tunc ipse facile tuò expungeres foliò Nicolaum hunc ordine tuo & nomine V. Hic itaque cum invitis Electoribus legitimis Sedem Pontificiam invaserit, & sibi similes Legatos Constantinopolim miserit, hinc fuit ratio, cur meritò Græcorum Episcopi hunc in modum rescripserint: *superbiam tuam tolerare non possumus; avaritiam tuam explere non valamus; diabolus tecum, quia Dominus nobiscum.* Prudentiores procul dubio fuerunt hi Græci; cum probè callerent, nullo unquam tempore duos sedere Pontifices posse in eadem Sede; indè est, cur longè diversas ad Joannem legitimum Pontificem dederint litteras humilitate ac humanitate refertissimas. Fac tamen fingas tibi Nicolaum V. juxta Canones creatum fuisse Romanum Pontificem, ad quem nihilominus tuis vel suis verbis paululùm antè recitatis Pontifici responderint Græci; perinde nequam Pontificis, sed potiùs Græcorum superbia tuum proderet errorem, quo maluisti Pontificem Romanorum, quam Græcos imperito lectori exosos reddere.

Responsio III. ad III.

MIRAMUR meritò vehementer Hübneri & Scriptorum similium in re Historica vel ignorantiam, vel certè injustitiam, quam in malè descri-

describendis Pontificum multorum gestis prodiderunt. Vel enim Hübnerus & ipsi non bene legerunt Pontificum Romanorum facta, vel compertam veritatem conantur suppressere Scriptores perpetuo ob- vel subreptitii. Scribendi hæc auctor mihi præter plurimos est Benedictus XII. Pontifex laudatissimus passim Historicis omnibus, si eos excipias, quibus Historici nomen haudquâquam competit. Amabo, ne tædeat lustrare probati calami Historicos, quales sunt D. Antoninus, Petrus Boerius etiam Jurisconsultus celeberrimus, C. Ægidius Viterbiensis, & quivis alii non aperti Pontificum calumniatores; tum enim verò patebit, quantâ concordia fuerint in dilaudando Benedicto XII. Omissis pluribus, unius aut alterius authoris huc transfero testes litteras, ut Lectori fidem faciant. Boerius ita habet: *Benedictus (cui & Bonifacii & Benedicti nomina congruunt, quia in ipso vim, quam gerunt, profecto sortita sunt) Benedictus igitur hic nomine, vim Bonifacii vocabuli semper studuit opere exercere; fuit enim vitâ castus, statu humilis, scientiâ plenus, moribus, non genere nobilis, voce blandus, aspectu bonis amabilis, malis terribilis; Magnates non verens, pauperes reformans, doctos provehens, corrupta depollens, viros idoneos sublimans, indignos reprimens. In judiciis insuper factisque suis mirabilis, quoniam non secundum carnem & sanguinem, sed in equitate & justitia ambulavit. Meruit itaque thronum duodecimum possidere verè Benedictus in terris, pariter & esse convictor in cælis; nam bonis laboribus fructus retribuitur gloriosus.* C. Ægidius Viterbiensis hæc scripsit: *nihil Benedicto in servanda justitia durius, nihil in communi consuetudine mansuetius, nihil in miseris juvandis incitatus, Senatoriam potestatem administrari jussit Ecclesiæ auspiciis, Evangelij lectione & observatione delectabatur unicè: pacis & tranquillitatis, quoad vixit, ex Principis Superi jussu studiosissimus fuit. Nemo Benedictum ex obliquis actibus in crimen vocare potuit, tam solers, vigilans, circumspectus, pius, justus rectique tenax omnibus apparuit.*

His duobus Platinam tertium jungo, qui præter multa encomia his verbis Benedictum XII. laudavit: *Semel toto sui Pontificatus tempore sex Presbyteros Cardinales creavit viros egregios, non de sua stirpe, ut nunc fit, sed undequaque ad tantam dignitatem vocatos. Tanta præ-*

tere à constantia fuit, ut dimoveri à recto vel vi, vel precario, vel pollicitationibus nunquam potuerit: bonos enim diligebat, & vicissim malos ac sceleratos aperte odio habebat. In morte autem optimi Pontificis & doctissimi omnes ferè collacrymârunt. Hos itaque aliosque magni nominis authores, Hübner, adductis in medium argumentis fortioribus, confuta, vel tuos severè castigat omulos, ex quibus, si abstuleris falsitates singulas ac universas, tuam parvitatem mirabitur oculus multitudine ac magnitudine librorum tuorum priùs magnoperè deceptus.

Responsio VI. ad VI.

SAT magnis laudibus ad sidera usque extollunt equidem Hübnerus, Academici Coburgenses, & Lutherani Scriptores alii Joannem Wicleffum, ut superiùs licuit intelligere; si tamen & mores & doctrinam Wicleffi profundius inspexissent, & veritati suffragium ferre didicissent, raderet, nisi vehementer me fallam, utrosque sui facti, mallentque mecum Wicleffum hæreticum dicere, quàm reformatorem colere. Ut ordine procedamus, attendere libeat primò ad doctrinam Wicleffi dogmaticam; secundò perpendamus, quantus fuerit in comparatione Doctorum, per tria eaque viciniora Wicleffo Secula, existentium; tertio inspiciemus, quibus præditus fuerit moribus ac virtutibus.

Dogmata Wicleffi.

1. **S**ubstantia panis materialis, & similiter substantia vini materialis remanent in Sacramento Altaris.
2. Accidentia panis non manent sine subjecto in eodem Sacramento.
3. Christus non est in eodem Sacramento identicè & realiter propria presentia corporali.
4. Si Episcopus vel Sacerdos existat in peccato mortali, non ordinat, non consecrat, non conficit, non baptizat.
5. Non est fundatum in Evangelio, quòd Christus Missam ordinaverit.
6. DEUS debet obedire diabolo.
7. Si homo fuerit debite contritus, omnis Confessio exterior est superflua & inutilis.
8. Si Papa sit præscitus & malus, & per consequens membrum diaboli, non habet potestatem super fideles sibi ab aliquo datam, nisi fortè à Cæsare.

9. Post Urbanam VI. non est aliquis recipiendus in Papam, sed vivendum est more Græcorum sub legibus propriis.

10. Contra S. Scripturam est, quod viri Ecclesiastici habeant possessiones.

11. Nullus Prælati debet aliquem excommunicare, nisi prius sciat eum excommunicatum à DEO; & qui sic excommunicat, fit ex hoc hereticus vel excommunicatus.

12. Prælati excommunicans Clericum, qui appellavit ad Regem vel ad Concilium regni, eo ipso traditor est Regis & Regni.

13. Illi, qui omittunt prædicare sive audire verbum DEI, propter excommunicationem hominum, sunt excommunicati, & in DEI iudicio traditores Christi habebuntur.

14. Licet alicui Diacono vel Presbytero prædicare verbum DEI absque auctoritate Sedis, sive Episcopi Catholici.

15. Nullus est Dominus civilis, nullus est Prælati, nullus est Episcopus, dum est in peccato mortali.

16. Domini temporales possunt ad arbitrium suum auferre bona temporalia ab Ecclesia, possessionatis habitualiter delinquentibus, id est, ex habitu, non solum acta delinquentibus.

17. Populares possunt ad suum arbitrium dominos delinquentes corrigere.

18. Decime sunt pura eleemosyna, & possunt Parochiani, propter peccata suorum Prælatorum, ad libitum eas auferre.

19. Speciales Orationes applicata uni personæ per Prælatos vel Religiosos, non plus profunt eidem, quam generales, cæteris paribus.

20. Conferens eleemosynam Fratribus, est excommunicatus eo facto.

21. Si aliquis ingreditur Religionem privatam qualemcunque, tam Possessorum quam Mendicantium, redditur ineptior & inhabilior ad observationem mandatorum DEI.

22. Sancti instituentes Religiones privatas, sic instituendo peccaverunt.

23. Religiosi viventes in Religionibus privatis non sunt de Religione Christiana.

24. Fratres tenentur per laborem manuum victum acquirere, & non per mendicitatem.

25. Omnes sunt Simoniaci, qui se obligant orare pro aliis, eis in temporalibus subvenientibus.

26. Oratio praesciti nulli valet.
27. Omnia de necessitate absoluta eveniunt.
28. Confirmatio juvenum, Clericorum Ordinatio, locorum Consecratio reservantur Papae & Episcopis propter cupiditatem lucri temporalis & honoris.
29. Universitates, Studia, Collegia, Graduationes & Magisteria in eisdem sunt vanâ gentilitate introducta, tantum profunt Ecclesiae sicut diabolus.
30. Excommunicatio Papae vel cujuscunque Pralati non est timenda, quia est censura Anti-Christi.
31. Peccant fundantes Claustra; & ingredientes sunt viri diabolici.
32. Ditare Clerum est contra Regulam Christi.
33. Sylvester Papa & Constantinus Imperator errarunt Ecclesiam dotando.
34. Omnes de ordine Mendicantium sunt haeretici, & dantes eis elemosynas sunt excommunicati.
35. Ingredientes Religionem aut aliquem Ordinem, eo ipso inhabiles sunt ad observanda divina Praecepta, & per consequens ad perveniendum ad regnum caelorum, nisi NB. apostata verint ab eisdem.
36. Papa cum omnibus Clericis suis possessionem habentibus NB. sunt haeretici, eò quòd possessiones habent: & consentientes ei, omnes videlicet Domini seculares & ceteri laici.
37. Ecclesia Romana est Synagoga Satanae, nec Papa est proximus & immediatus Vicarius Christi & Apostolorum.
38. Decretales Epistola sunt apocrypha, & seducunt à fide Christi: & Clerici sunt stulti, qui student eas. NB.
39. Imperator & Domini seculares sunt seducti à diabolo, ut Ecclesiam dotarent bonis temporalibus.
40. Electio Papae à Cardinalibus, à diabolo est introducta.
41. Non est de necessitate salutis, credere Romanam Ecclesiam esse supremam inter alias Ecclesias.
42. Fatuum est credere Indulgentiis Papae & Episcoporum.
43. Juramenta illicita sunt, quae fiunt ad corroborandos humanos contractus & commercia civilia.

44. *Augustinus, Benedictus & Bernardus damnati sunt, nisi pœnituerint de hoc, quòd habuerunt possessiones, & instituerunt & intraverunt Religiones: & sic à Papa usque ad ultimum Religiosum omnes sunt hæretici.*

45. *Omnes Religiones indifferenter introductæ sunt à diabolo.*

Atque hi errores Wicleffiani secundum seriem hanc relati, à Concilio Constantiensi fuere condemnati, ut posteritas Wicleffianos errores intelligeret copiosius, & vitaret diligentius.

Jam quantus in comparatione aliorum Doctorum fuerit, attendamus. Sunt libri Joannis Wicleffi nec multi, nec magni. Inter universa ejusdem scripta principem, nisi fallar, locum obtinuerunt Tractatus duo, quos aduersus Religiosos Mendicantes conscripsit; sunt hi tamen aliquæ ejusdem libri omnes copiosissimis referti erroribus: quot enim ac quanti errores ex calamo Wicleffi fluxerint, patet ad oculum ex paulò antè allatis positionibus. Patet item ex eo maximè, quòd nec Joannes Hufs, nec Joannes Calvinus, nec Martinus Lutherus, aut horum affectæ Wicleffi vestigia secuti fuerint, nisi factò discrimine inter permultos errores, quos non amplecti, sed tanquam hæreses declinare, aut certè tanquam errores evitare secum constituerunt. Legat enim, cuicumque integrum fuerit legere traditos à Joanne Hufs, vel Calvino, vel Luthero fidei articulos, & deprehendet, eosdem inter sese & Wicleffum toto, ut ajunt, coelo diffidere. Discrimen amplius notabit Lector attentior, si animò bene perpendat suò, quòd duorum vel in unico dogmate dissensio sit maxima in Fide discrepantia: huc quippe quadrat bellissimè effatum Philolophis juxta ac Theologis notissimum: *bonum ex integra causa, malum ex quolibet defectu.* Haud ambigo, quin de hisce rebus abundè constet Hübnero & Lutherizantibus aliis; & tamen ab his ipsis tanti ducitur Wicleffus, ut vel ob doctrinam suam singularem primus magnæ reformationis auctor dici queat, atque omnibus per complura Secula Doctoribus longissimè præferri mereatur. Agedum igitur, reflectamus mentis oculos ad Seculum XIII. XIV. & XV. perpendamus viros doctissimos, quos & à fronte & à tergo, cominus & eminus cernere potuit Wicleffus; si namque Romana Ecclesia Wicleffo longè superiores, aut certè æquales exhibuerit Doctores, non habebunt Protestantes quicquam, quo deinceps glorientur Wicleffianâ doctrinâ olim tam vanè elati.

Scripto-

Scriptores Ecclesiastici Seculi XIII.

SEDIT Pontifex usque ad annum 1216. Innocentius III. qui duos tomos edidit, in quibus continentur libri doctissimi ultra viginti. Praecesserunt per omnia antecedentia, & secuti sunt Innocentium per subsequentia tria Secula tum Pontifices, tum Purpurati Patres eruditione, scientia, & experientia sanè plerique, aut maximam eorum partem si inspicere lubeat, clarissimi. Fidem dubitanti facile faciet Adm. Rev. D. Canonicus ab Eggs, qui in suis libris, quos *Pontificium Doctum, & Purpuram Doctam* jure meritissimos appellavit, tam Pontificum, quam Cardinalium libros plurimos, Sermones, Homilias, Epistolasque ferè innumeras, magnà solertiâ annotavit.

Scriptit Gyntherus Parisiensis Monachus Historicus, ab Henrico Canisio meritò inter viros doctos numeratus circa an. 1200.

Helinandus Gallus octo supra quadraginta librorum auctor maximi aestimatus à D. Antonio & Vincentio Bellovacensi.

Conradus Urspergensis Abbas ex Ord. Præmonstrat. Germanus, circa an. 1210.

Honorius Augustodunensis librorum Theologicorum & Historicorum multorum auctor, circ. an. 1220.

D. Antonius de Padua Ulyssiponæ natus plurimè miraculis in vita jam clarissimus, ob conciones, variorum hominum conversiones, & libros suos doctissimos *hereticorum malleus*, ab Honorio autem III. Pontifice *Arca Testamenti* vocatus. An. 1231, mortuus, altero mox anno ab obitu suo in numerum Divorum relatus.

D. Raymundus de Pennafort Hispanus Barcinonensis D. Dominici alumnus religiosissimus, miraculorum gloriâ, Jurisprudentiæ & Theologiæ scientiâ maximè conspicuus circ. an. 1230.

Guilielmus Parisiensis Theologus facilè 28, librorum auctor notissimus. circ. an. 1240.

Jacobus à Vitriaco Gallus, Episcopus Tusculanus à Thoma Cantipratenfi & Surio magni aestimatus.

D. Edmundus Cantuariensis Archiepiscopus in Anglia.

Alexander de Ales Anglus Ord. D. Francisci DD. Bonaventuræ & Thomæ Aquinatis Præceptor.

Hugo

Hugo de S. Caro Burgundus Ord. D. Dominici, qui præter libros permultos singulari industria conscripsit Concordantias in SS. Biblia, circ. an. 1250.

Humbertus Viennensis Gallus quintus Generalis Ord. D. Dominici multorum librorum Scriptor eruditissimus.

Vincentius Belluacensis Ord. D. Dominici Auctor quatuor Speculorum, scilicet Doctrinalis, Historialis, Naturalis & Moralis.

Robertus Sorbona Author Collegii Sorbonæ, qui præcipuè scripsit de conscientia & confessione, circ. an. 1260.

B. Albertus M. Lavinganus Suevus Ord. D. Dominici, Episcopus Ratisbonensis, inter Theologos & Philosophos prodigium, mortuus est an. 1280.

Thomas Cantipratensis Ord. D. Dominici, discipulus Alberti M. D. Thomæ Aquinatis condiscipulus, cujus etiam in edendis libris strenuus fuit æmulus.

D. Thomas Aquinas Italus Neapolitanus Ordinis D. Dom. illustris sanguine, illustrior longè sanctitate, doctrina & sapientia inter Theologos & Philosophos Phœbus, auctor septendecim tomorum, mortuus an. 1274. ætatis 50.

D. Bonaventura Ordinis D. Francisci Italus Balneoregiensis, Albanensis Episcopus & Cardinalis, author octo tomorum doctissimus & sanctissimus, mortuus eodem anno, quo D. Thom. tempore Concilii Lugdunensis.

Udalricus de Argentina Ord. D. Dom. M. Alberti discipulus, circa an. 1280.

Ægidius Romanus Ord. D. Augustini, Archiepiscopus Bituricensis, D. Thomæ Aquinatis discipulus, quem Magistrum suum edendis libris strenuè imitatus fuit, circa an. 1290.

Richardus de Media villa Anglus Ord. D. Francisci D. Thomæ æmulator, Raymundus Lullus natus in insula Majorica ob variam eruditionem suam & doctrinam à multis *Doctor illuminatus* dictus.

Henricus Gandavenfis Belga Archidiaconus Fornacensis auctor egregii operis Quodlibetorum, & permultorum aliorum librorum.

Scriptores Ecclesiastici Seculi XIV.

Joannes Duns Scotus, Doctor meritò Subtilis vocatus, auctor fuit per multorum librorum omni scientiarum genere refertorum. Mortuus est an. 1308.

Augustinus Anconitanus Ord. D. Aug. vir omni doctrinarum genere clarissimus, uti testimonium perhibent multi ejusdem libri in Bibliotheca Vaticana servati.

Idiota doctissimus & humillimus, qui suum nomen suppressit, ut hominibus author lateret, soli Deo pateret.

Petrus Aureolus Ord. Minorum Archiepiscopus Aquensis an. 1310.

Antonius Andreae Aragonius Ord. D. Francisci, Scoti discipulus doctissimus.

Durandus à S. Portiano Ord. D. Dominici, Episcopus Meldensis, insignis Theologus, qui singulari humilitate Ecclesiae judicio ac sententiae suos subjecit libros.

Franciscus Mayronis Scotus Ord. D. Francisci, Scoti discipulus celeberrimus. 1320.

Guilielmus Okam Anglus Ord. Minorum Scoti discipulus ab heterodoxis magni aestimatus, quòd contra Joannem XX. dict. XXII. Pontificem scripserit pro Ludovico Bavaro Imperatore.

Monaldus Dalmata Ord. Minor. Archiepiscopus Beneventanus, simul Theologus & Jurisperitus, Martyris lauream coronatus à Saracenis.

Nicolaus Lyranus relicto Judaismo Ordinem Minorum ingressus, vir planè doctissimus.

Petrus Paludanus Burgundus Ord. D. Dominici, Patriarcha Hierosolymitanus variorum operum auctor.

Guido Catalaunus Prior Generalis Ord. Carmelitarum, Episcopus Majoricensis scripsit ingens volumen de hæresibus omnibus.

Petrus Bertrandus Episcopus Aeduensis, qui plurima disputavit & scripsit de Jurisdictionis origine, & præcipuè de Jurisdictione Ecclesiastica.

Lupoldus Bambergensis vir eruditissimus scripsit librum de Juribus Imperii, in quo multa addidit Juribus ad Historiam Ecclesiasticam pertinentibus.

Joan.

- Joannes Andreas Bononiensis Jurisconsultus doctissimus, scripsit in quinque libros Decretalium &c. 1340.
- Joannes de Baccone Anglus, Ord. Carmelitarum Provincialis, Theologus & Philosophus doctissimus.
- Simon de Cassia Hernicus Ord. D. Augustini, vir summè Religiosus, scripsit quindecim libros de rebus gestis Servatoris nostri JESU Christi, præter alios libros similes complures.
- Henricus Suso Germanus Ord. D. Dominici, vir omni virtutum genere clarissimus, veluti testantur ejusdem etiam libri virtutum doctrinà plenissimi.
- Robertus Holkoth Anglus Ord. D. Dominici auctor in Theologia Scholastica & Ascetica multum probatus. 1350.
- Thomas Argentinensis Germanus Ord. S. Augustini Prior Generalis Theologus & Asceta famosissimus.
- Gregorius Ariminensis Ord. D. Augustini Prior Generalis par Thomæ Argentinensi Doctor.
- Richardus Radulfus, Archiepiscopus Armachanus, scripsit novendecim libros adversus errores Armenorum & aliorum &c. ex quo Joannes VVicleffus multa describens malignè applicavit.
- Franciscus Petrarcha Florentinus plurimorum & diversissimorum operum auctor à nemine non maximi æstimatus. 1360.
- Nicolaus de Gorram Gallus Ord. D. Dominici scripsit in libros tum Veteris tum Novi Testamenti doctissimè.
- Joannes Taulerus Germanus Ord. D. Dominici Orator & Scriptor prorsus insignis.
- Manuel Caleca Græcus doctissimus scripsit librum contra errores Græcorum pro Latinis. 1370.
- Henricus de Hassia Carthusianus in sacra Scriptura versatissimus.
- Joannes Rusbrochius Belga, vir rerum Divinarum contemplationi valde addictus, multum laudatus à Dionysio Carthusiano.
- Marfilius ab Ingen in Academia Heidelbergensi Doctor & Rector doctissimus. 1390.
- Baldus Ubaldus Italus Perusinus Jurisconsultus etiam hodie celeberrimus.

Scriptores Ecclesiastici XV. Seculi.

- A**NTONIUS de Butrio Bononiensis Juris Pontificii Doctor egregius, 1400.
 Joannes Capreolus Tolosanus Ord. D. Dominici, D. Thomæ Aquinatis propugnator studiosissimus. 1410.
 D. Vincentius Ferrerius Valentinus Ord. D. Dominici DD. Apostolorum imitator ferventissimus miraculis etiam clarus.
 Franciscus Zabarella Patavinus, Florentiæ Archiepiscopus doctissimus.
 Petrus ab Alliaco Cameracensis Archiepiscopus, doctrina ac dignitate par Zabarellæ.
 Joannes Gerson Gallus, Cancellarius Parisiensis orbi notissimus. 1420.
 Thomas Valdensis Anglus Ord. Carmelitarum Provincialis trium tomorum auctor clarissimus, in quibus solidissimè etiam refutavit VVicleffitas & Hussitas.
 Augustinus de Roma Episcopus Nazarenus Ord. D. Augustini multorum librorum auctor. 1430.
 Paulus Burgensis, relicta Judæorum sectâ, denique Episcopus Burgensis creatus, scripsit varia opera pro re Catholica.
 Henricus Kalteisen Ord. D. Dominici in Concilio Basileensi disputavit per tres continuos dies contra Hussitas de libera prædicatione Verbi Dei. 1440.
 Joannes Ragusæus Ord. D. Dominici in eodem Basileensi Concilio orationem habuit doctissimam per octo dies de Communionem sub utraque specie contra Hussitas.
 D. Bernardinus Senensis Ord. D. Francisci, vir doctrinâ, scientiis & miraculis clarissimus universam Italiam concionibus, totam verò Ecclesiam libris illustriorem reddidit.
 Joannes de Polemar Archidiaconus Barcinonensis in Concilio Basileensi per tres dies dixit contra Hussitas de civili dominio Clericorum.
 B. Joannes Capistranus Italus Ord. D. Francisci D. Bernardino amicissimus, libris & laboribus pro Ecclesiæ utilitate in se susceptis celebratissimus, scripsit etiam contra Hussitas.
 Alphonfus Tostatus Hispanus, Episcopus Abulensis, vir sanctitate & doctrina, quas exemplo & calamo copiosè prodidit, famosissimus.

Flavi-

Flavius Blondus, qui Eugenio IV. à secretis fuit, scripsit Historiam Romanam, in qua Ecclesiasticæ Historiæ pars magna continetur.

Nicolaus Tudescus Siculus, Ord. D. Benedicti, Abbas & dein Archiepiscopus Panormitanus, fuit Juris Canonici peritissimus, author octo tomorum extitit.

D. Antoninus Florentinus, Ord. D. Dominici, & indè Archiepiscopus Florentiæ multorum ac variorum librorum author doctissimus juxta ac sanctissimus, parvo in corpore eximiam gerens animam, mortuus est an.

1459.

Aeneas Sylvius Senensis, denique Pius II. Pontifex Maximus, qui solus doctrinâ suâ, scientiâ, prudentiâ, experienciâ, libris editis omnes Romanorum Pontificum hostes facillè confundit.

D. Laurentius Justinianus Venetus, Canonicus Regularis primùm, dein Venetiis Episcopus, & denique primus ibidem Patriarcha, doctrina ac sanctitate miraculis comprobata maximè insignitus.

Joannes de Turrecremata Hispanus Ord. D. Dominici, Episcopus Sabinus & S. R. E. Cardinalis, Theologus & Jurisperitus eximius.

Bessarion Græcus, Episcopus Nicænus, & denique S. R. E. Cardinalis, editis libris & Legationibus Pontificiis maximè insignis, pro unione Latinæ & Græcæ Ecclesiæ scripsit, præter complures libros, orationem prolixam simul & maximè nervosam.

Georgius Scholarius Græcus doctissimus, qui orationes varias & libros pro Romana scripsit Ecclesia.

Nicolaus de Cusa Germanus, Decanus S. Florini, deinde Episcopus Brinxinensis, ac tandem Cardinalis, scripsit duobus tomis contentos libros permultos.

Dionysius Carthusianus Belga doctrina ac sanctitate maximè conspicuus.

Thomas de Kempis Belga, inter Canonicos D. Augustini Regulam amplexus, permultis libris doctrina ac virtute refertissimis claret.

1460.

Ambrosius Camaldulensis Florentinus, Generalis Abbas sui Ordinis doctrinâ ac prudentiâ eminens.

1470.

Gabriel Biel Germanus, qui Tübingæ in Würtembergia diu docuit & scripsit complures libros.

1480.

Joannes Picus Mirandolæ Comes ingenio & doctrinâ suo tempore Maximus.

Marfilius Ficinus Florentinus insignis Theologus,
 Joannes Nauclerus, nobilis Suevus, Præpositus Tübingensis,
 Albertus Krantzius Theologiæ, Juris Canonici Doctor & Professor, nec
 non Historicus celeberrimus.

Felinus Sandeus Ferrariensis Jurisconsultus celeberrimus,
 Joannes Trithemius Germanus Ord. Benedicti, Abbas Spanhemienfis &
 Herbipolensis Theologus & Historicus famosissimus,

Horum omnium & longè plurium aliorum authorum libros inveniet
 Lector annotatos partim à C. Bellarmino in libro de Scriptoribus Eccle-
 siasticis, partim in discursibus Coburgensibus &c. ex quibus pronum ac fa-
 cilè erit colligere, quàm exiguus, & ferè nullus sit Joannes VVicleffus
 comparatus tot ac tantis viris doctissimis, qui ante ipsum, cum ipso, & post
 ipsum in lucem ediderunt libros. Nec oblitum, aut ignarum hìc velim
 quemquam, quòd Typographia hoc primùm Seculo decimo quinto fuerit
 inventa, annò nimirum 1440. Argentinæ à Joanne Guttengico, uti te-
 statur Theophilus Raynaudus; vel 1452. Moguntinæ à Joanne Baptista Fau-
 stio, uti perhibent alii. Unde apparet, quòd tametsi tum in Canonicorum
 Collegiis, tum in Academiis, tum in monasteriis, tum in privatis domibus
 inveniendi fuerint viri doctrinà celeberrimi, paucos tamen eorundem vel
 libros scripsisse, vel scriptos typis mandasse. Quare neque his ulla ratione
 comparandus venit VVicleffus inter plurimos gigantes pygmæus. Quod
 si tamen VVicleffo ob suam doctrinam adeò multum sit tribuendum, ut
 inter reformatores, si Superis placet, Ecclesiæ vel primum locum occupet,
 quid tribuendum esse censebimus viris in omni scientiarum genere ver-
 satissimis iisque ferè innumeris, qui à duobus his nostris ultimis Seculis in
 universa Ecclesia Romana floruerunt, & copiosissimis libris non modò
 Europam, sed & reliquas orbis universi plagas impleverunt, quibus pro-
 fectò nequaquam comparari poterit pars Europæ non adeò spatiosa, in qua
 reformatores, hoc est, deformatores, si ita loqui Latinis liceat, Ecclesiæ
 Septentrionem versùs instar noctuarum in tenebris nidulari cœperunt
 ab uno alteròque Seculo.

Tandem quibus virtutum exemplis ac moribus Ecclesiam reformârit
 VVicleffus, videbimus modò, Notissimum nobis est Evangelii oraculis,
 quos mores colere studuerint Pharisei. Verbis virtutem præferebant, o-
 pere prodebant vitia, sepulchris dealbatis non absimiles. Diverfam à Pha-
 risæis

rifais tenuit semitam VVicleffus, verbis nimirum praelusit operibus, ore, & opere superbissimus, quam notam characteristicam de haeticis nobis reliquit D. Hieronymus. Quisquis jam de superbia VVicleffi dubitat, is animo revolva suo & oculis allatas superius propositiones plurimas; in iis sane ab inferis ascendit grassatus per terras ad Superos usque, sua unius sententia circumscribens & comprehendens mysteria omnia, nullo humanitatis aut humilitatis relicto vestigio: juxta VVicleffi enim definitivam, ut loquimur, sententiam & oraculum velut ex tripode prolatum cacodæmon Deo imperare potest. En! quanta potestas tribuatur inferis! Ex mente VVicleffi infallibili Romanus Pontifex sua excidit potestate, errarunt Imperatores, erravit, & turpiter hallucinatus est status totus Ecclesiae tam sacer, quam civilis; nullius valoris sunt ferè amplius Sacramenta; nullius vigoris sunt qualescunque leges, quoniam ita mandat VVicleffus, & instar Platonis jubet quiescere. Est hæc sane plusquam Tarquinia superbia. Verbis nuncjungamus VVicleffiana opera per pauca. Erat VVicleffus natione Anglus Parochus Luttlevoræ in dioecesi Lincolniensi, Junxit parociae suae denique Præposituram, ut appellant, Cantuariensis Collegii, quam graves ob causas cum Cantuariensis Episcopus, consentiente Gregorio XI. Pontifice, eidem ademisset, adeo irâ & audaciâ proventus fuit, ut Episcoporum & Summi Pontificis potestatem labefactare ore & calamo nunquam destiterit, Longius inde progressus Marfilii Paduani & Janduni hæreses amplecti coepit, Tandem ex Berengario, VValdensibus & Albigenibus, damnatis ab Ecclesia Romana haeticis, varias excerptit propositiones damnatissimas, quas ipse aliis suo ex cerebro petitis multiplicavit, & pertinacissime propugnavit; etsi aliquando ob doctrinam suam in vincula datus palinodiam cecinerit, promittens saniora, promissis tamen nunquam staturus; in sua enim copiosa hæresi ad agonem suum usque perseveravit, die D. Thomæ Cantuariensi sacro paralyti extinctus. Vivum damnavit Synodus Londinensis, mortuum Constantiensis, cujus mandato cadaver VVicleffianum exhumatum ignique infami traditum, cineres verò in profluentem abjecti; quod viventi utiliùs contigisset. Nunc vel stans, vel sedens delibera, Hübnere, an VVicleffum suam maximè ob doctrinam reformatorem potiùs, quam deformatorem Ecclesiae malis dicere. Mihi deliberatum satis est: VVicleffo longè potior est mihi plurimorum Theologia, Jurisprudentiae, Historiae, & omnium aliarum vel scientiarum vel artium

artium peritorum superiùs dictorum eruditio summa, scientia incomparabilis, sapientia cœlestis & sanctitas perspicuis, iisque plurimis miraculis corroborata. Potior mihi etiam sit, oportet, gemini Concilii & totius Ecclesiæ authoritas, quàm unius viri ambitiosissimi simulque pertinacissimi, malè viventis ac morientis exemplum.

Seculum decimum quintum.

**CCIII. Innocentius VII. Sulmonensis
Italus.**

COSMUS Milioratus Sulmonæ honestis natus parentibus eam laudem tum ante, tum in ipso Pontificatu, vel ab ipsis Romanorum Pontificum obtreçatoribus, fuit promeritus, ut eorum unus Theodoricus Niemus de Cosmo postea Innocentio VII. verba multis digna calamis reliquerit, quibus ait, Cosmum fuisse *mitem, probum, benignum, castum, non superbum, non avarum, non cupidum, Simonia osorem, & experte in rebus agendis industriæ.* Eligendus & electus in Pontificem Innocentius juramentò se obstrinxit, renuntiaturum se quamprimùm Summæ Sedi, si perinde sua Ecclesiæ pax redderetur, & Petrus de Luna se Pontificem non gereret amplius. Verùm Ladislaus Neapolis Rex metuens sibi à Gallorum copiis, quò minùs suo juri aut dignitati Pontificiæ renuntiaret Innocentius, effecit, cogens eundem, unius Regis privato commodo postponere bonum universi. Is ipse tamen Rex ex amico in hostem Pontificis mutatus ex Ecclesiæ gremio ejici anathema meruit, in cujus gratiam receptus est equidem, sed absque suo merito, imò culpa sua majori Romanorum civium seditioni causam & ansam subministrans vice altera exauctoratus fuit à Pontifice: Romani quippe Proceres à Ladislao suffulti identidem novas excitârunt turbas, quas ut sedaret Innocentius, undecim, atque hos inter quinque Romæ natos creavit Cardinales. Verùm necdum sic sedata tempestate, Ludovicus Pontificis nepos incio ac invito Patruo gravissimam de Romanis civibus sumpsit vindictam undecim eorum necans, Detestatus est hoc facinus

CINUS